

OBSAH

Předmluva	7
Použité značky	9

Úvod

1. Příčiny rozšíření modelových metod	11
2. Rozdělení modelových metod	12
3. Vývoj nepřímých metod	14

I. Mechanická podobnost modelů

1. Způsoby určování mechanické podobnosti	17
2. Dokonalá, rozšířená a přibližná podobnost	18
A. Rozšířená podobnost u soustav tvořených ideálně pružnými materiály	19
1. Prostorová podobnost	19
a) Základní rovnice prostorové pružnosti	19
b) Síly elastické soudržnosti	20
c) Síly objemové a síly setrvačné	21
d) Obecný případ prostorové podobnosti	22
2. Rovinná podobnost	23
a) Základní rovnice rovinné pružnosti	23
b) Síly elastické soudržnosti	24
c) Obecný případ rovinné podobnosti	25
3. Podobnost prutových soustav	25
a) Prostorové soustavy	25
b) Některé zvláštní případy prutových soustav	27
α) Rovinné prutové soustavy	27
β) Přetvoření soustavy závisí jen na ohybových momentech	28
γ) Přetvoření soustavy závisí jen na normálních silách	28
B. Dokonalá podobnost u soustav tvořených ideálně pružnými materiály	29
1. Nelineární problémy pružnosti a stavební mechaniky	29
2. Obecný případ prostorové podobnosti	29
3. Obecný případ rovinné podobnosti	31
C. Podobnost u soustav tvořených materiály, které se neřídí Hookovým zákonem	31
α) Materiál S a M je stejný	31
β) Materiál S a M je různý	31

II. Stavba modelů

1. Modelové materiály	34
a) Všeobecné	34
b) Fyzikální vlastnosti celuloidu	37
2. Všeobecné zásady při stavbě modelů	42
3. Potíže při stavbě rovinných modelů	44
4. Náhradní členěné pruty	46
a) Příčné průřezy členěných prutů	46
α) Průřez dvojčítě členěný	47
β) Průřez trojčítě členěný	50
b) Skutečná tuhost členěných prutů	66
α) Způsob vyjádření skutečné tuhosti	69
β) Stanovení součinitelů n_F, n_J, α_n experimentálně	69

γ) Přibližné vzorce pro součinitele n_F, n_J, α_n	73
c) Příklad návrhu členěného prutu	78
5. Návrh modelu jako celku a jeho výroba	81
6. Náhrada částí modelu	85
a) Způsob vyjádření tuhosti nahrazované části	85
b) Příklady náhradních částí	87
c) Převedení některých prostorových problémů na rovinné	89
7. Vytvoření pružné základové pudy v modelu	92
α) Obecný způsob	92
β) Náhradní pružný podklad	93

III. Princip nepřímých metod a používané experimentální zařízení

1. Teoretický podklad a platnost nepřímých metod	96
a) Princip vzájemnosti virtuálních prací a jeho zvláštní případy	96
α) Vzájemnost posuvů	97
β) Vzájemnost reakcí	98
γ) Vzájemnost reakcí a posuvů	98
b) Platnost nepřímých metod	100
2. Metody používající malých deformací	101
a) Zařízení k měření posuvů	101
b) Zařízení k vyvozování deformačních impulsů	102
α) Skřípce Beggsův a jeho obměny	103
β) Zjednodušené skřípce	107
γ) Metoda kloubová	110
3. Metody používající velkých deformací	112
a) Všeobecné zásady	112
b) Vyvozování deformačních impulsů a měření posuvů	113
4. Zařízení pro modely prostorové	115
5. Porovnání jednotlivých metod	116

IV. Měření na modelu a zpracování výsledků

1. Montáž modelu	118
2. Příčinkové čáry statických veličin	121
a) Postup při měření	121
b) Volba vyšetřovaných průřezů	125
3. Příčinkové čáry posuvů	126
a) Postup při měření	126
b) Stanovení poměru mezi silou a posuvem	127
4. Vliv změny teploty a nepružného popuštění podpor	129
a) Princip	129
b) Zvláštní případy	131
5. Kontrola příčinkových pořadnic	133
6. Vyrovnání příčinkových pořadnic	135
a) Jednoduchá konstrukce	136
α) Nesouměrná konstrukce	136
β) Souměrná konstrukce	139
b) Složitá konstrukce	143
α) Nesouměrná konstrukce	144
β) Souměrná konstrukce	146
7. Přesnost Beggsovy-Blažkovy metody	148
Seznam literatury	155
Rejstřík	157

Přílohy v páse

Příloha 1 — Diagramy I. 1, I. 2 . . . až I. 5 pro stanovení rozměrů trojčlenných průřezů
Příloha 2 — Diagramy II. 1, II. 2 . . . až II. 8 součinitelů n_F, n_J, α_n souměrných dvojčlenných prutů